

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K.
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K

Posredna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Inserati: Enostopna peti-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 20 vin.,
večkrat po dogovoru.

121. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 9. novembra 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
„Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila an list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo
„Rdečega Prapora“, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Jezikovni zakoni.

Benerthova vlada je predložila zakone, s katerimi se določa nemščina kot uradni jezik za avtonomne oblasti in kot učni jezik za razne srednje šole na Nizjem in Gornjem Avstrijskem, na Salcburškem in na Predarlškem, na sankcijo. V slovanskih, zlasti v čeških krogih je zaradi tega nastala velika razburjenost, razni nemški političarji pa delajo, kakor bi se čudom čudili in kakor bi nikakor ne mogli razumeti, zakaj se Čehi jeze. Med temi slavnimi politiki je tudi ljubljene slovenskih klerikalnih patriotov, dr. Lueger, ki je nekim novim puvgarjem dociral o historičnem nemškem značaju Dunaja.

Stališče meščanskih strank, naj so že nemške ali slovanske, ne more biti merodajno za nas, ki iščemo enakopravnost. Vsaj mimogrede pa moramo omeniti, da so prav češke buržoazne stranke s svojo politiko dolgih desetletij dale nemškemu sovinitom fraze, s katerimi opravičujejo zdaj svoje početje. Čehi so bili in so še praporščaki historizma v politiki; prav narodno vprašanje so vedno posmatrali in so ga hoteli rešiti s stališča zgodovine in njihovo zaprasedeno »državno pravo« ni bilo nič drugega kakor kratkovidna zatelebanost v historijo. Če se sedaj Nemci sklicujejo na »historični značaj« te ali one dežele, tega ali onega mesta, vihte češko orožje in češkim meščanskim strankam res zmanjkujejo argumenti.

Toda ta buržoazna stališča niso merodajna za nas. Socialno-demokratska kritika jezikovnih zakonov je od njih povsem neodvisna in prav zato tudi veliko bolj upravičena. Mi smo od vseh začetkov odklanjali historizem v narodnem vprašanju in smo imeli radi tega nemalo bojev z našimi narodnjakovci. Sedaj bi moral objektivni opazovalec priznati, da smo imeli prav mi, ne pa narodnjaska gospoda.

Zakaj se jeze Čehi?

Na Predarlškem in na Salcburškem jih ni, na Gornjem Avstrijskem pa prav malo. Toda na Nizjem Avstrijskem živi mnogo tisoč Čehov, na

samem Dunaju se ceni njih število na tristo tisoč. Te svoje rojake bi si Čehi radi ohranili. Zakon, ki je bil sprejet in sankcioniran, pa jemlje tem Čehom priliko, posluževati se pri avtonomnih oblastvih svojega jezika in preprečuje ustanovitev vsake češke gimnazije, realke ali preparandije na Dunaju. Možnost razvoja se torej Čehom omejuje. Seveda zadenejo omenjeni zakoni tudi druge narodnosti. Tudi Poljakov, Slovencev, Italijanov je kaj na Dunaju, seveda ne tako število kakor Čehov. Verjetno je, da se bodo Nemci na Dunaju še množili, zakaj Dunaj je glavno mesto cele države, privlači torej priseljence iz cele države vase. Historični značaj Dunaja je nemški. Toda živi ljudje, prebivajoči na Dunaju, in ustvarjajoči tam vrednosti, pripadajo raznim narodom. Pravica živih ljudi pa je na vsak način večja nego pravica zgodovine.

Jezikovni zakoni, ki so povzročili ministrsko in splošno politično krizo, so torej, čeprav za trenotek ne izpreminjajo ničesar, nepravilni. Ampak tako nepravilno je vsako prenašanje historizma v sedanjost, naj je že nemški ali češki, italijanski ali hrvatski.

Pravično more biti tudi v narodnem vprašanju samo demokratično stališče. Ne, kar je bilo, ampak kar je, se mora vpoštevati. To stališče je pri nas dosledno zastopala samo socialna demokracija. Sedaj, ko se postavlja na enako stališče, seveda narodnjaska gospoda ne priznava tega, ampak po stari navadi zabavlja socialnim demokratom, mesto da bi izkušala, postati vendar enkrat tako dosledna, kakor je socialna demokracija. Če bi se naučila tega, bi tudi izpoznala, da ima socialna demokracija prav, ko zahteva, da se reši narodno vprašanje v celi državi kot celota. Vendar nismo tako veliki optimisti, da bi pričakovali tako spametovanje od buržoaznih strank. Danes so za enakopravnost Čehov na Dunaju; morda se udarijo že jutri po zobeh, če pojde zato, da se tudi komu drugemu prizna enakopravnost. Ampak brez načela se ne dajo reševati načelna vprašanja in zato je vsa meščanska politika tako neplodna.

Manifest češke socialne demokracije.

Z otirom na politični položaj in na vsakovrstne migljaje o absolutističnih namenih Bienen-

thove vlade je klub čeških socialno-demokratskih poslancev dogovorno z izvrševalnim odborom češke stranke sklenil, izdati manifest, ki pojavljuje volilcem politično situacijo in stališče stranke ter obenem pripravlja volilce na vse eventualitete, ki utegnejo nastopiti.

Manifest čeških poslancev je za slovenske delavce prav enakega pomena kakor za češke sodruge. Zaraditega ga objavljamo in priporočamo slovenskim socialistom, naj ga prav pozorno čitajo.

Delavci in delavke!

Socialni demokratje!

Doba daljša od dveh let je pretekla, odkar ste po težkih bojih dveh generacij volili nov parlament na podlagi splošne in enake volilne pravice. Dasi nas ni nikdar navdajal dvom o vrednosti parlamenta spričo obstojajočih razmer moči v sedanji kapitalistični razredni državi, smo vendar mislili, da smemo po vsi pravici pričakovati, da se bo v novem parlamentu uveljavila pravica delavnega ljudstva do življenja, kulture in zdravja, to se pravi predvsem pravica do preskrbe vaših pohabljenecv, starcev, sirot in vdov. Vse to se ni zgodilo! Socialno-demokratski poslanci vseh narodov so bili v parlamentu vedno enotni, v popolni zavesti svojega poklica v novem parlamentu. Toda vse delo se je z vsakovrstnimi spletkarijami vedno oviralo in onemogočalo. Zato se doslej nič ni storilo proti hudodelskemu podraževanju vseh živih, le da meroj sovražniki delavnega ljudstva triumfirali nad vami in da bi se vam vsilila napačna predstava in obupno mišljenje, da ni ničesar pričakovati od parlamenta splošne volilne pravice.

V vsem tem je bil in je sistem! Če parlament ni delal, zadene odgovornost tiste, ki so z nezaslišanimi spletkarijami delovali, da bi razbili parlament, da ne bi mogli delati, in tiste, ki so hoteli napraviti iz novega parlamenta zgolj avtomat za rekrute in nove davke.

Boljinbolj grozeče se pojavlja na obzorju nevarnost, da se bo vlada osmelila, zateči se k paragrafu 14., ki bi bil sedaj še bolj kakor ob drugih časih zločin nad demokracijo in nad pravicami ljudstva. Dogodki zadnjega

PODLISTEK.

Čuvaj Jerman.

Dalje.

Oh, ponoči lezejo ure tam zunaj v gozdu tako težko, kakor bi bile v časovni pojem prestavljeni polži. Jerman je bil popolnoma sam in to je za časovno merilo jako važno. Sam, zapuščen na čistini. Vseokrog se dviga temni, črni, neml gozd. Sedaj je to pravi gozd. Podnevi je samo veliko število dreves; prav dobro jih lahko razločiš, dvigajoče se izmed zamotanega grmičevja, hraste, bukve, jele s skrivljenimi in ravnimi, z grčavimi in gladkimi debli kakor zahteva botaničar pravilo. Ali sedaj je samo gozd. Sedaj ne razločiš debel in vej in vejic, pa listja in igel, pa grmovja in praproti. Vse vkup je gosta črna masa, in kdor hoče dobiti pravi pojem črne barve, mora prav tu notri pogledati. Črno, črno, črno vseokrog. Le kdor ima jako dobre oči, bi tam preko, proti severovzhodu lahko videl nekoliko svetlih točk. To so okna lovskega dvorca »Dianin grad«. Zakaj se mora imenovati prav »grad«, res ne vem; jaz bi ga gotovo drugače krstil, ako bi bil moj, čemur bi se ne upiral. Kajti lahke, zračne, kljub enostavnosti čedno opremljena zgradba mi ugaja.

Veselo je tam nočoj. Zjutraj je priredil baron Ringelsheim lov, velik lov, ki je podal udeležencem, damam in gospodom, mnogo zabave. Puske niso zastoj pokale, in v gozdu je bila marsikatera plemenita krvava sled zaznamovana. Po hallaliju se je zbrala vsa odlična družba v dvorcu, da proslavi lovski vseh in tu se je zgodilo, da je postal hrabri pokončevalec zajcev grof Groden sam plen, obvisel v finih mrežicah cvetoče ilone pl. Kismarty. A ker to vajenim lovskim očem ni moglo ostati skrito, je bilo treba, tudi začasno zaročitev posebno obliči, vsled česar je umevno, da čuvaj Jerman še ni videl, lovške družbe vrniti se v mesto.

Prav gotovo ne. Ako bi se bila vrnila, bi bil moral videti vozove, ker druge poti ni bilo, kakor preko gozdne čistine, preko železniške proge, ob kateri je stražil prehod. Dobro vé, da je bil zjutraj vesel lov. Slišal je pokanje smodnika, lajanje psov in kričanje gonjačev. Že od večerajšnje polnoči je na tem mestu. Ej, dolgo časa, kajti tudi nočoj je že minola polnoč. In še nekaj ur treba ostati. Oh, kako je to dolgočasno...

»Dolgočasno« morda ni pravi izraz, ali ta hip se ne spomni boljsega. Vsekakor jako neugodna reč. Prvo noč se že prebije; to stori navada.

Človek opravlja svoje delo in pričakuje jutro, ki pride sicer pozno, ali vendar pride. Dopoldne Jerman niti ne misli, da ni spal. M—no, kako naj bi bilo drugače? Saj mora nekdo tudi ponoči opravljati službo. To je povsem ume, temu se ne da ugovarjati. Mar naj bi se ponoči ne vozili vlaki? Ta bi bila lepa! Kaj pa, ako ima kdo dolgo ali pa nujno pot? Skratka — o tem se niti ne govori. Nič ni jasnejše kakor to. Naposled opravlja prav rad službo ponoči. Seveda je treba bolj paziti, toda če ni pretemno, že gre. Kajpada, pri delu se niti ne misli na to; ali sedaj se spominja, da se človek lahko prav preklicano spoti, čeprav je ponoči hladnejše kakor na solnčnem žaru. Da, da, včas, ko je tekkel po progi kakor blazen, če se je zgodilo to ali ono; ali pa enkrat, ko se je v sosesčini utrgala skala pa zrušila na progo, a vlak je imel priti čez četrte ure in nikjer ni bilo človeka, ki bi mu pomagal, pa se je moral upirati kakor živina, da je odvalil skalo s tira, in potem je imel komaj še toliko časa, da je pogledal ali ni proga poškodovana — Ej, da, tudi ponoči so bile vroče ure. Ali kaj pomaga! Mora že biti tako.

Dalje prihi.

časa niso nikakršen dokaz, da bi bil parlament sploh nesposoben za delo, temveč le dokazujejo, da se ne more misliti na resnično in trajno delo parlamenta, dokler se ne izpremeni vladni zistem, ki ga sedaj predstavlja Bienerthovo ministrstvo.

Ta vladni zistem, ki je sestav politične nesposobnosti, socialne neodkritosrčnosti, političnega nazadnjaštva, nacionalne enostranosti, vladni zistem politične zaslepljenosti, ki se da voditi od povsem neupravičene megalomanije nemške buržoazije, ki se je začel z odobravanjem obstrukcije nemških vladnih strank v češkem deželnem zboru in z razglasitvijo nagle sodbe v Pragi, ki je pritril aneksiji Bosne in Hercegovine, za kar imamo sedaj plačati več sto milijonov kron, ki je napravil nove državne dolge brez parlamentovega dovoljenja, ki je bosenske kmete izročil madžarskim oderuhom, ki je v enem letu dvakrat posegel parlamentu po življenju, ki se v svoji nesposobnosti za ustvarjanje normalnih razmer pripravljala tretjič poseči parlamentu po življenju in ki hoče zoper ljudsko zastopstvo postaviti gospodstvo absolutistične samovolje!

Dve leti se morali naši poslanci voditi na zunaj malo vidljiv, toda hud boj proti rafinirani zaroti zoper splošno enako volilno pravico. Vse, kar se je zgodilo zadnjega pol leta, predstavlja v resnici le člene verige, ki jo nevidna roka zarotnikov tesneje in tesneje priteguje okoli vratu noveljudske zbornice, in ki bi imela zadaviti splošno volilno pravico.

Ce bi se sedaj imel napraviti poizkus, da se zaključi parlament in vlada s § 14, tedaj bo potrebno, da stopite z nami na plan. Z elementarno močjo se bo tedaj dvignilo delavno ljudstvo; z enako energijo, kakor je bila tista, s katero si je osvojilo ljudski parlament, ga bo tudi branilo zoper svoje sovražnike. Vladni zistem Bienertha je danes očitni izraz vseh atentatnih načrtov zoper parlament in njegove pravice.

Zatorej: Proč z Bienerthom in njegovo vlado!

Prav tako pa moramo parlament braniti tudi zoper tiste, ki hočejo omajati podlago ljudskega parlamenta na radost vlade in ljudskih sovražnikov pod krinko radikalizma in obstrukcije iz nevednosti, iz neodgovorne demagogije ali pa iz hudobnosti.

Sodrug in sodruginja!

Mogoče je, da boste že v bližnji bodočnosti poklicani na boj. Na boj, ki bo po svojem pomenu in zato tudi po energiji vašega nastopa enak slavnim bojem leta 1905. Mobilizirajte torej vse pripadnike naših organizacij! Utrdite čim urneje naše organizacije, da bodo vsak hip pripravljene na boj! Vsakdo na svoje mesto! Čakajte na trenotek, ko zaplapolajo zastave in se začne pohod!

Shod unije rudarjev na Dunaju.

Podjetniki zahtevajo dalje, da bi se nadzorovalci ne smeli pečati z mezdami razmerami. Nadzorstvo seve nima namena zviševanja mezd, samo obsebi je pa umevno, da se varnostno in mezdnopravna ne da ločiti. V Ellbogau je rekel rudniški komisar podjetniku: «Preslabo plačujete delavce, zato ne morejo biti oprezní, če hočejo kaj zaslužiti.» Proti komisarju so lastniki rudnikov protestirali in oblast je kaznovala s tem, da ga je prestavila. (Čujte! Čujte!) Če že komisar ni varen, kako bo šele z delavcem-nadzornikom! Pomislite je dalje, da obstoji še mnogo varnostnih predpisov, ki jih delavci ne morejo izvrševati če hočejo kaj zaslužiti. Če bi torej nadzorovalec opozoril, da se treba ravnati po predpisih in vpisal to v zaznamovalno knjigo, bi se že dotaknil meznega vprašanja in bi ga ne smeli več voliti. V kratkem bi na tak način spravili s pota vse nadzorovalce. Vlada je nastavila pet nadzornikov; dva češka nadzornika hota potrebovala triinpol leta, predno pregledata vse rudnike, v okrožju, krakovske obrtne oblasti pa trideset let. (Čujte!)

Vlada je predložila tudi neko novelo v drž. zboru. Tudi tej reformi želimo prememb. Opozorjam na to, da rudarski zakon določuje službeni red. Varnostne določbe se v zakonu sploh ne nahajajo, obstoji le kakih 130 odredb, ki so jih izdale različne oblasti, ki jih pa zopet lahko razveljavijo kadarkoli. Te odredbe nimajo nobene enotnosti. Neka celovška odredba določuje, da traja delo le šest ur, če znaša toplota 28 Celzija. Za Češko ni take določbe. Potrebujemo torej enotne predpise in sicer uzakonjene, ne pa odredbe, ki se tudi ne izvršujejo kakor bi bilo treba.

Delavski minister Ritt je naznanil podjednikom dve želji: ustanove da naj šole, v katerih se bodo učili delavci postav in pa šole, v katerih se bodo učile hčere rudarjev kuhati. Podjetnikom seyeda ni nič do tega; namesto da bi pospeševali izobraževanje delavcev, silijo raje domače delavce, da se izseljujejo in jih potem nameščajo z drugimi iz zastalnih pokrajin, kjer postav sploh ne poznajo. Ob sprejemu delavcev gledajo samo na to, če je zdrav in močan in pa prav poceni. Neumen sme biti še tako, še ljubi jim je, če je bolj neumen. Podjetniki so torej odklonili obe želji ministrov, tudi tisto glede kuhinjske šole. Seve, utegnil bi se kdo domisliti, da je treba za dobro kuho tudi več denarja.

Vse predloge so pa obveljavo, čim se je zaključil drž. zbor. Ne vemo, kako se to izteče. Podjetniki se celo protivijo zopetni predlogi glede nadzornikov, in vse kaže, kakor bi se moralo vsako odredbo priboriti le potem človeških žrtev. Za danes moramo zvrčati vso krivdo zaradi katastrof, ki se utegnejo zgoditi v bodoče na stranke, ki onemogočajo delovanje parlamenta. (Živahno odobravanje.)

Poslanec Reumann: Istega mnenja kakor vi smo tudi socialno-demokratski poslanci, da se morajo namreč bratovske skladnice popolnoma odpraviti, ker se s temi omejuje svoboda rudarjev. Zakonodajno delo, tičeče se počitka, določbe glede kopanja so delo naših poslancev, ki so po posredovanju zveze to predlagali, zakaj z njimi se omejuje spekulacija podjetnikov, ki bi hoteli povišavati cene s tem, da bi nekatera jame ustavili in obenem spravili delavce ob delo. Seveda sem tudi proti temu, da bi se imenovali delegati za nadzornike, ker niso čuvani proti preganjanju. O tem vam bo poročal natančneje sodrug Karpeles. Važno je to, da unijski shod o tem govori, da meščanske stranke onemogočujejo delo v parlamentu.

Dr. Karpeles: Gotovo vam vladna predloga glede nadzornikov ne more ugajati, dasi jaz te ne obsojam tako odločno kakor sodrug Jarolim. Predlogo kazita najprvo dve stvari, ki jih ta načrt spaja, pa nimata ničesar opraviti med seboj, in sicer: uvesti nadzornike in raztegniti zadrage na rudokope. V delavskem prisvetu smo predlagali najprej, da se naj tukaj zadrage popolnoma izključijo. Predlog je bil odklonjen. Dalje smo odločno zagovarjali stališče, da volijo nadzornike rudarji in da jih plačuje država; ta predlog je bil sprejet z 18 glasovi proti 9. Pri tem glasovanju je pa že bil namen podjetnikov, da ta predlog pokopljejo, zakaj predsednik delavskega prisveta je izjavil, da ta sklep presega mejo načrta, ki ga je izdelala vlada in takega vlada ne more vpoštevati. Daljina posvetovanja nimajo nobenega pomena, zakaj le nekaj udeležencev, ki so zato glasovali, je res zato.

Dosegli smo uspeh, ki nič ne pomeni. Vzor rudarske inšpekcije po voljenih nadzornikih se še ne izvede tako kmalu. Hoteli smo pa vladi povedati, kaj je mogoče v današnjih razmerah in ker je, žal, mogoče napredovati le korak za korakom, smo se posvetovali dalje o vladnem načrtu. Načrt se je vrnil odboru in je bilo naročeno rudarskemu svetniku Bauru in meni, da predloživa prihodnji seji nov načrt.

Kompromis, ki se je dosegel, ni vzor. Vsak kompromis se ozira nekaj tudi na drugo stranko. Podjetniki so se branili zakona, ker bi ostali nadzorniki v rudniku in bi kot delavci izpolnjevali svojo dolžnost. Ne gre, da bi šest dni delal kot delavec in poslušal paznika in inženirja, sedmi dan pa bi jih nadziral. To bi škodovalo disciplini, pravijo, in nedostatna disciplina je pogosto vzrok nesrečam. Rekel sem jim: «Branite se nadzornikom — jaz tudi, pa iz drugega razloga in ne razumem vas —, toda proti boljšemu nadzorstvu se vendar ne boste protivili. Pač vam je enako, koliko rudarjev pogine, toda javno tega ne morete povedati! Če odpravimo oviro, ki vam zabranjuje sprejem nadzornikov, pa ne boste več nasprotovali. Če menite, da hočemo imeti paznike za od države plačane agitatorje, se motite. Agitacijo plačujemo sami. Hočemo le, da se varnostne razmere res izboljšajo, kar je pa le mogoče, če se izpopolni nadzornistvo. Ali bodo ti nadzorniki voljeni ali pa bodo drugačni funkcijonarji, je pa tudi razlika. Če že ne moremo izvesti tega, kar bi radi, pa se podjetniki vsaj ne bodo mogli javno protiviti boljšemu nadzornistvu. Početkoma posvetovanj pa je izjavila vlada, da je v poslednjih letih pomnožila nadzornike in jih še bo. Rekli smo na to: «To sprejmemo, a zadostujejo nam ne, mi hočemo varnostne paznike!» Zahtevali smo, naj se na vsakih 2500 rudarjev imenuje še nadzorniški pristav. Delavski prisvet priporoča dalje, da se pri nastavljanju pristavov ozira tudi na primerno krahificirane delavce in naj se v ta namen csnujejo tečaji za asistente.

To je: Pripravili smo podjetnike, ki so prej od vlade zahtevali nekaj drugega, da zahtevajo več nadzornistva, da zahtevajo tudi na vsakih 2500 rudarjev pristava, ki naj jih eventualno tudi izmed delavcev imenuje vlada; vlada naj tudi napravi šole, da bo vedno primernih ljudi.

Ce pripravimo vlado, da temu pritrdi, je to velik napredek in uspeh. Odkar obstoji obrtno nadzorstvo, zahtevamo delavce kot pristave (asistente), toda šele po 25 letih je vlada imenovala dva, sodrug Siegl in nekega krščansko-socialnega polirja. Podjetniki so se že tudi izjavili, da naj vlada nastavi 60 asistentov za rudarstvo in naj poskrbi

za vzgojo takih delavcev. To je, po mojem mnenju in mnenju sodrugov v delavskem prisvetu, razen sodruga Jarolima, izredno velik uspeh.

Kompromis seve ni zmaga. Preslabi smo še, da bi podjetnike zmagali in jasno je, da smo morali za dosego teh stvari tudi nekaj popustiti. Popustili smo imuniteto zadrugnih delegatov, ki je bila določena v vladni predlogi. Toda preganjanja se ne dajo preprečiti le s postavo, nego tudi z dobro organizacijo, za varnost pa potrebujemo nadzorstvo. Če je organizacija močna, ne bo preganjan noben delegat. To koncesijo smo popustili. S tem smo pa podjetnike pridobili za nastavljanje nadzornikov in za njih imuniteto.

Lepše bi bilo gotovo, če bi rekli, naš predlog glede volitve delavskih nadzornikov je bil sprejet z 18 proti 9 glasovom. Priborili bi bili s tem tej stari zahtevi priznanje; doseglo bi se bilo pa s tem le nekaj za zapisnik delavskega prisveta. Vlada bi temu sklepu ne bila pritrnila, pa tudi kompromis ji nič kaj ne vgaja. Ne mara namreč, da bi valila odgovornost za nezgode, organom, ki jih sama imenuje. Ljubši bi ji bili varnostni pazniki. (Jarolim: Zakaj pa niste bili za to?) Če sem napravil koncesijo, pa dobil nadzornike in varnostne paznike, jih vendar ne bom odklanjal. Kar bi se bilo dalo s tem doseči, bi bila smatrala vsaka stroka kot velik uspeh.

Dalje prih.

Carina na sladkor.

V državnem zboru je socialno-demokratska zveza vložila sledeči nujni predlog za odpravo carine na sladkor:

«Združene avstrijske čistilne sladkorja, ki so šele pred kratkimi tedni zvišale ceno sladkorju za dve kroni ob metričnem centu, se zopet pripravljajo, da namovo oplenijo konsumente.

Da bi zagotovili svojemu podjetju uspeh, izkušajo popolnoma izključiti konkurenco maloštevilnih tovarn, ki niso v kartelu. V ta namen izsiljujejo od trgovcev pogodbene določbe, ki naj bi jih popolnoma izročile sladkornemu kartelu. Rafinerije so predložile vsem trgovcem in nakupnim zadrugam formulare za zaključne liste, s katerimi se ima določa uničiti svoboda trgovine. V teh formularjih se trgovcem prepoveduje, jemati sladkor od nekaterih tovarn, ali pa ga prodajati; trgovcem se nalaga, denuncirati svoje lastne kupovalce evidentnemu uradu kartela in dajati kartelu vpogled v svoje trgovske knjige in v trgovsko korespondenco.

Odpor trgovcev proti tem morečim pogodbenim določbam je napeljal kartel le na dve navidezne koncesiji, ki pa ničesar ne izpremenita v bistvu predloženega zaključnega lista.

Avstrijska vlada je že pred leti predložila zakonski načrt, s katerim se finančnemu ministrstvu priznava pravica, nastopati proti kartelom v nekaterih industrijah, med njimi tudi v sladkorni industriji. Toda kakor ta načrt, tako tudi poznejši poizkusi niso imeli pozitivnega uspeha. Konsumenti, ki opazujejo priprave za novo plenitev v dobi splošne draginje z resno skrbjo, ne morejo čakati, dokler bo rešen težavni problem zakonodajstva o kartelih.

Zahtevati se mora torej, da se vlada poprime vsaj tistega sredstva, za katero ni treba nobenih priprav in ki lahko neposredno vpliva na ceno sladkorja: da namreč odpravi carino in sladkor.

Avstrijska sladkorna industrija gotovo ne potrebuje carine, ki se pobira v najvišjem v bruseljski konvenciji o sladkorju določenem znesku, ker je napram industrijam tujine popolnoma sposobna za konkurenco. Carina na sladkor je čista kartelna carina, ki nima varovati obstanka industrije, temveč je le namenjena, zvišati profite sladkorskih baronov. Taka carina se daje danes tem manj opravičevati, ker zagotavlja svetovna cena sladkorja tovarnarjem velik dobiček, tudi če se popolnoma odpravi carina.

Iz teh razlogov predlagamo:

«Zbornica poslancev naj sklene: Vlada se poziva, da se takoj začne pogajati z ogrsko vlado radi odprave carine na sladkor.»

Politični odsevi.

* Rumunske brutalnosti. Zadnjič smo poročali o brutalnem nastopu rumunske vlade proti sodrugu Rakovskemu in tistim socialistom, ki so protestirali zoper samolastno ravnanje vlade. Policija je, kakor znamo, zaprla več sodrugov, ki so bili potem še v zaporu zlostavljani. V soboto pa je vlada doživela prvo občutno blamažo. Državno pravdnistvo je vložilo predlog, da naj sedem «klovodij» ostane v zaporu in o tem predlogu je imelo odločati sodišče. Prvo klovuto je dobila vlada s tem, da so jetniki pokazali rane in poškodbe, ki so jih bili dobili v zaporu. Poročali smo o tem že zadnjič. Še hujsa pa je bila blamaža, ko je so-

dišče po končani obravnavi odklonilo predlog državnega pravdnika in sklenilo izpustiti »zločince«. Sklep sicer se ni dosegel veljavnosti, ker je državni pravdnik vložil priziv, a že sklep samosebi je za vlado hujši od klefute. O prizivu državnega pravdnika se ima odločiti v treh dneh.

*** Sakske volitve.** Draždani, 5. novembra. Pri včerajšnji ožji volitvi za saski deželni zbor so bili izvoljeni: 3 konservativci, 1 agrarec, 4 nacionalni liberalci, 1 socialni demokrat. Vsega skupaj šteje novi deželni zbor: 30 konservativcev (vstevši dva agrarca in enega člana stranke srednjih stanov), 28 nacionalnih liberalcev, 8 svobodomislecev, 25 socialnih demokratov.

*** Proti angleški gosposki zbornici.** London, 5. novembra. Finančni ministrski tajnik Pease je imel v Bumpsteadu predvčeršnjem govor in je naglašal, da bodo splošne volitve na vsak način meseca januarja. Vlada priznava, da mora proračun priti v gosposko zbornico in dobiti tudi sankcijo krone. Toda zbornica poslancev ne more niti gosposki zbornici, niti kroni priznavati pravice, da bi odklanjali predloge ljudskih zastopnikov.

*** Grške homatije.** Atene, 5. novembra. Kralj Jurij je zadnje dni večkrat izjavil, da bo zapustil prestol, ker spoznava, da je obstanek njegove dinastije nemogoč. Nihče si ne more predstavljati, da bi prišel enkrat na prestol prestolonaslednik, ki je moral zapustiti grško armado. Med kraljem in njegovo družino se neprenehoma izmenjujejo brzojavi.

Atena, 5. novembra. Typaldos je bil zaslisan včeraj popoldne. Dejal je, da so za bitko pri Salamidi odgovorne oklopnice, ki so začele streljati na njegove ladje. Typaldos pripravlja bajne senzacionalna razkritja o ustaji.

Dopisi.

Spodnja Šiška. (Razžaljeni mesarji.) Dne 16. oktobra t. l. se je vršila občinska seja, na kateri je gospod župan predlagal, naj se vpelje nova naklada na meso, o katerem predlogu se je razvila živahna debata. V tej debati se je oglašil za besedo tudi obč. svetovalec gospod Borštner, kateri je očital šišenskim mesarjem, da prodajajo meso crknene živine, smradljivo meso in meso hrvaških buš. Vsled tega očitanja so vložili šišenski mesarji Martin Bevc, Fran Golob, Boštjan Tome, Brečelnik in Mihalevski tožbo proti gospodu Franu Borštnerju, o kateri se je razpravljalo dne 29. oktobra t. l. pred okrajnim sodiščem v Ljubljani. Razprava je vodil sodni nadsvetnik gospod Potrato in tožnike je zastopal gosp. dr. Novak. Gospod Fran Borštner, pristav c. kr. priv. južne železnice, kot obtoženec pove, da je na omenjeni seji predlagal gospod župan doklado na meso. V tej debati se je oglašil tudi on za besedo ter dejal: »Skandalozno je za Šsko, da moramo uživati meso crknjevine, smradljivo meso in meso od buš. Pripetilo se mi je, da sem dobil domov smradljivo meso. Če hoče človek jesti dobro meso, ga mora iti iskati v Ljubljano.« Te besede pa on tudi lahko dokaže, ker so dobile gosposdinje meso od mesarjev, ki so ga izpirale z vodo in jesihiom, pa je bilo vseeno za nič. Zaslislalo se je več prič, ki so izpovedale o Borštnerjevih dolžitvah, storjenih pri omenjeni obč. seji, sledeče: Priča Emil Šiks, delovodja c. kr. dr. železnice in občinski odbornik, izpove, da je osem dni pred dotično sejo kupil od nekega mesarja 65 klg prekajene svinjine, ki je bila v sredi popolnoma črna, ni imela nobenega okusa po svinini, ter je bila nevžitna. Vrgel jo je psem. — Gospod Anton Ojster, vlakovodja juž. želez. v pokoju izpove, da je kupila njegova žena pred 20 dnevi v mesariji Mihalevski-Favaj klobaso za 30 vinarjev. Klobasa pa je bila v sredini popolnoma rumena in se je meso vleklo. Zgodilo se je že tudi, da je dobila žena meso, ki je bilo že skuhan, pa je še vedno smrdelo. — Gospod Alojzij Zajc, veletržec z vinom in občinski odbornik, pove, da sta občinska odbornika mesarja Bevc in Golob popolnoma molčala pri trditvah toženca in nista ugovarjala. — Gosp. Rudolf Oroszy, trgovec v Spod. Šiški, izpove, da je dobil iz mesarije Mihalevski-Favaj poleti in sedaj v zadnjem času meso, ki je bilo nevžitno, ker je smrdelo. Gospa Draga Košmanec, soproga želez. uradnika, je poslala koncem septembra v isto mesarijo služkinjo po sveže svinjsko meso. Meso je bilo popolnoma smradljivo, bilo je že rumeno in se je vleklo. Vsled tega ga je poslala po služkinji nazaj. Pomočnik v mesnici pa je rekel služkinji: »Mi imamo samo smradljivo meso. Pri nas vse smrdi.« Druzega mesa služkinja ni dobila in ga je morala iti iskati v drugo mesnico. Zgodilo se je že večkrat, da je dobila smradljivo meso. Gdč. Veronika Novak, služkinja, je prišla v četrtek k Mihalevskemu po telečje meso. Mihalevski pa ji je rekel: »Tegale imam, pa ga ne dam, ker bi ga nazaj poslali.« — Nato predlaga gosp. dr. Novak, da se zaslisi ta kot priče mesarja Bevc in Golob. Toženec gosp. Borštner predlaga, da se zaslisi kot priče svetnik gosp. Zajc, Ivan Klemenčič, Edvard Zelenka, župan Anton Pogačnik, vsi iz Spodnje Šiške. Nato se je razprava preločila.

Društvene vesti.

§ Vsem članom Konsumnega društva za Ljubljano in okolico na znanje! 9., 10. in 11. novembra se bo v prodajalnah društva inventiralo. Dividendne znamke se začne oddajati v Šiški 10., v Vodnatu 11. in na Glincah 12. novembra. Jemale se bodo do 20. novembra nazaj. Dividendne znamke je prinesiti nazaj s knjižico vred ter jih oddati proti potrdilu v posameznih prodajalnah. Odh. r.

§ Delavska tiskovna družba v Ljubljani priporoča prav tople vsem sodrugom, da razširjajo povsod njene brošure o socializmu, o klerikalizmu, o konsumnih društvih itd. Posebno opozarja na roman »Pod spovednim pečatom«, na Wahrmondovo brošuro ter na najnovejše delo sodr. E. Kristana »Franca in drugo«. — Pravkar je izšel tudi IV. zvezek »Tajnosti španske inkvizicije«. — Soderugi! Na delo!

Domače vesti.

— **Volitve v obrtno sodišče.** V nedeljo, 14. nov. se vrše volitve v obrtno sodišče. Delavcem-volilcem se te dni dostavijo glasovnice in legitimacije. Kdor jih ne dobi ob pravem času, naj reklamira pri gospodarju (delodajalcu) svojo pravico. — 7. t. m. se je vršil v Ljubljani v areni »Narodnega Doma« dobro obiskan shod, ki se je pečal z volitvami v obrtno sodišče. Sodr. Anton Kristan je v kratkem, jedrnatem referatu obrazložil vse potrebno ter prečital kandidate, ki jih je postavilo organizirano delavstvo. Sodr. Tokan je podal nekaj podrobnih pojasnil glede načina, kraja in časa volitev. Shod je nato soglasno odobril predložene kandidate, ki jih priobčimo prihodnjč, na kar že sedaj opozarjamo.

— **Delavstvu v premislek!** 14. nov. se vrše volitve v obrtno sodišče. Te dni dobe delavci glasovnice. Nalogo vseh je sedaj, da se vse moči porabi v svrhu prave izvolitve. Vsak sodrug bodi sedaj agitator. Obrtno sodišče bo samo tedaj v korist delavstvu, kadar bodo v njem sedeli zavredni delavski zastopniki!

— **Koncertno akademijo** priredi dne 22. novembra ob 8. uri zvečer delavska zveza »Vzajemnost« v čast delegatom jugoslovanske konference, ki se vrši dne 21. in 22. novembra t. l. v Ljubljani. Koncertna akademija bo v veliki dvorani »Narodnega Doma« ter bo na njej sodeloval celotni orkester »Slovenske Filharmonije« pod vodstvom kapelnika gospoda Talicha. Ker se kaže za to priredbo že sedaj veliko zanimanje, opozarjamo vse sodruga in prijatelje delavstva, da store najbolje, ako si čimprej preskrbe vstopnice, ki se dobivajo pri zaupnikih, v upravništvu »Rdečega Prapora« ter v pisarni »Delavske Tiskovne Družbe«. Sicer se utegne zgoditi, da poidejo vstopnice in bi moral sam sebi pripisati, kdor bi prišel prepozno. Ker se prireja akademija v čast gostom, ki jih bomo imeli tista dva dneva med seboj, bi bilo želeli, da bi pripeljali sodrugi na to priredbo tudi svoje žene, sestre i. t. d. Program bo raznovrsten in jako izbran, tako da bodo imeli udeleženci največji umetniški užitek.

— **Predavanje v Ljubljani.** V četrtek je bil otvoritveni večer predavanj »Vzajemnosti«. Obilna udeležba in pazljivost poslušalcev, ki so z napeto pozornostjo sledili izvajanjem predavateljev, je najboljši dokaz, da je delavska organizacija s prirejenjem znanstvenih večerov ustregla občutni potrebi in izpolnila veliko vrzel v življenju ljubljanskega delavstva. Primerno otvoritvenemu večeru sta razpravljala sodr. Iv. Franke in Etbin Kristan o umetnosti, oz. izobrazbi in delavstvu. Ces. svetnik Franke je v domačem, poljudnem pripovedovanju podal pregled umetniškega razvoja do današnjih dni in se ozrl na delavska stremeljenja po umetniškem vzijanju, od katerega je delavstvo vsled skrbi za vsakdanji kruh skoraj popolnoma izključeno. Sodr. E. b. Kristan je v temperamentnem govoru razložil pomen izobrazbe za delavstvo, zlasti v ožgled pasivnemu ali pa naravnost sovražnemu vedenju vladajočega razreda in se posebnim ozrom na neugodni narodni položaj Slovencev. Znanstvena propaganda je neobhodni predpogoj uspešnih socialnih bojev. Odslej se bodo vršile vsak četrtek predavanja iz najraznovrstnejših znanstvenih panog, po potrebi s skioptičnimi produkcijami, eksperimentiranjem in drugimi pripomočki. Ljubljansko in okoliško delavstvo opozarjamo, da ne zamudi lepe prilike za znanstveno izobrazbo in da agitira za udeležbo med svojimi tovariši!

— **Pri c. kr. okrajnem sodišču I. v Gorici** poslujoči sodnik Mašera je nenavadno robat in zbadljiv človek. O tem so se morali prepričati oni gg., ki so bili 29. p. in 3. t. m. od 9.—10. ure v razpravni dvorani št. 1. Temu gospodu služi v tarčo njegove strupenosti pooblaščenec v bagatelnih zadevah neke tvrde. 29. p. m. je pevaje izustil v latinskem jeziku skrajno žaljive besede na naslov omenjenega in namignil zadej stoječemu uradniku, češ, dobro sem ga označil, na kar se je ta uradnik vspodbudljivo in priznalo nasmehnil. Enako smolo je imel oni pooblaščenec tudi 3. listopada; sikaniral in mučil ga je, kar se je dalo in namigoval pričujočim juristom. Nujno prosimo, da se ta človek nauči dobrih manir.

Umetnost in književnost.

Slovensko gledališče. V soboto se je prvič uprizorila Šubertova češka drama »Zetev« z dobrim uspehom. Ker je bil isti večer tudi koncert »Kola«, je bilo gledališče bolj slabo obiskano, kar seveda ni moglo povzdigati splošnega razpoloženja. To vedno nekoliko vpliva tudi na igralce. Drama zasluži pri repriji večjo pozornost občinstva. Takrat bomo tudi obširneje poročali.

Opera. V nedeljo se je zopet pela krasna Puccini-jeva »Madame Butterfly« v čast hrvaškim gostom. Solisti so bili dobro razpoloženi, orkester je bil mestoma briljanten, le z zbori se nismo kaj posebno postavili pred gosti.

Strokovni pregled.

Seja strokovne komisije se vrši v sredo ob 8. uri zvečer. Dnevni red važen. Poleg delegata naj pride od vsake organizacije po več odbornikov! Anton Kristan, tajnik.

Shodi.

Shod krojačev se je vršil v soboto zvečer v salonu gostilne g. Poka v Ljubljani. Poročal je o namenu organizacije v nemškem jeziku načelnik zvez krojačev državni poslanec sodrug Smitka v slovenskem pa sodr. Anton Kristan. Udeležba je bila prav lepa.

Shod kamnosekov v Ribnici na Štajerskem se je vršil 30. oktobra ob povoljni udeležbi. Poročal je sodr. A. Kristan iz Ljubljane. Organizacija kamnosekov v Ribnici na Pohorju se lepo razvija.

Zadnje vesti.

Ponesrečen poslanec. Gorica, 8. novembra. Klerikalni deželni poslanec Jerič je na svojem domu v Kobdilju padel s skeđnja tako nesrečno, da se je ubil.

Ogrska kriza. Budimpešta, 8. novembra. Včeraj sta imela Košut in Justh vsak svojo politično parado. Z Justhom se je peljalo 94 poslancev neodvisnjaške stranke v Mako, kje je imel shod, na katerem je obsojal koalicijo in naglašal, da zahteva s svojimi pristaši brezpogojno, da se 1. januarja 1911 ustanovi samostalna ogrska banka, da se 1. januarja 1917 Ogrska carinsko loči od Avstrije, da se izreči vlada neodvisnjaški stranki in da se izvede volilna reforma brez pluralitete. — Na Košutovem banketu je pa bilo okrog 100 poslancev. Govoril je Košut, ki je naglašal, da ima neodvisnjaška stranka svoje ideale, ampak zahtevati se sme le to, kar se da doseči. V enakem zmislu je govoril tudi grof Apponyi. Na Justhovem shodu se je močno demonstriralo proti Košutu, na Košutovem banketu pa proti Justhu. Kriza se ni primaknila niti za korak rešitvi.

Dunaj, 8. novembra. Cesar je sprejel ogrskega ministrskega predsednika Wekerla v celourni avdienci.

Bienertli govori. Dunaj, 8. novembra. Nemsko časnikarsko društvo »Concordia« je včeraj praznovalo petdesetletni jubilej svojega obstanka. Na slavnost je prišel tudi Bienertli in je v imenu vlade pozdravljal društvo z dolgim, a prav brezpomembnim govorom. Najglobokejša »misel« te govorance je bila še ta, da naj bi bile stranke v politiki tako složne in naj bi tako iskale kar jih združuje kakor časnikarji v svojem društvu.

Rabuke pri dirki. Dunaj, 8. novembra. Ker razsodišče ni hotelo razveljaviti neke dirke, je včeraj občinstvo na konjskem dirkališču napadlo sodniško tribuno s palicami in kamenjem ter je razdejalo ograjo, tribune, klopi i. t. d. Policija je hotela na konjih razgnati množico, ki je odgovorila s kamenjem, tako da se je policija morala umakniti. Boj je trajal celo uro. Mlad človek je bil težko ranjen, več ljudi je aretiranih.

Proti vladi. Praga, 8. novembra. Včeraj je bil v veliki dvorani pri »Belen Labodu« na Poriču ljudski shod ob velikanski udeležbi, ki ga je sklicala češka socialno-demokratska stranka. Govorili so poslanci Němec, Tomášek, dr. Soukup, Haberman in Jaros. Vsi so ostro kritizirali vlado in nacionalistične stranke. Svarili so vlado pred absolutističnimi eksperimenti in protestirali proti obstrukcionizmu demagoških strank, ki pospešuje absolutistično nagnjenje. Ako bi hotela vlada nastopiti protiustavno, je češko delavstvo pripravljeno na enak boj kakor leta 1905., če treba tudi na splošno stavko.

Nemiri na Turškem. Solun, 8. novembra. V nevropopskem okraju je prišlo do ostrega spopada med bolgarskimi vstaškimi četami vojvod Dinke, Čavdarovega in Zajkovega s turškimi orožniki. V boju je padlo več orožnikov. Orožniki so ujeli vojvodo Dinka ter ga privedli v Solun.

Sko plje. 8. novembra. Albanci so napadli samostan Zabel, ubili in ranili več menihov ter odvedli vso živino, ki je bila last samostana. — Oblast je popolnoma brez vsake vesti.

Ali ste že član konsumnega društva za Ljubljano in okolico ???

Ako ne, storite to takoj!

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vase
glasilo. . . Agitirajte „**Rdeči Prapor**“!
povsod za

H. Suttner

Ljubljana :: Mesni trg
razpošilja ure, zlatino in
srebrnino na vse kraje sveta,
obrnite se zanesljivo na domačo slovensko
trgovko. — Veliki novi cenik zastoj.
Novost: Ploščnata, tanka, prava
nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6
karnov, pokrovi ostanejo vedno beli,
prav natančno 36 ur idoea K 450. —
Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno
jamstvo. Ako blago ne ugaja, se denar
vrne nazaj. — Veržice s slov. trakovi:
nikelnasta K 120, srebrna K 5.—. 19

Delavski žepni koledar

za leto 1910

je ravnokar izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Naročila in denar je poslati

Upravi „**Rdečega Prapora**“ v
Ljubljani.

Od 300 do 500 kron mesečno

utegne zaslužiti vsakdo brez razlike stanu, kdor
želi prodajati v Avstro-Ogrski zakonito dovoljene
srečke in vrednostne papirje. — Imetja ne po-
trebuje nobenega. Prospekti naših srečk so ceneji
nego oni vseh drugih firm in jih je lažje pro-
dajati, a vrhutega dajemo svojim zastopnikom še
posebno nagrado. Pojasnila v slovenskem ali
hrvatskem jeziku prosimo na naslov: Gustav
Braun. Budapest, V. Billa u. 3.

Sprejemem takoj

4-2

4 čevljarske pomočnike

za različna dela in

popravljalca

gornjih delov.

Ivan Smrekar :: Mokronog.

Kupujte

šolske potrebščine

le v trgovini s papirjem

Ivan Vrečko

—18

Ljubljana, Sv. Petra cesta 31.

Zaradi preselitve 10 % popusta.

Putniki v Ameriko
Kotri, koliko dobro, po ceni in
varnosti potovati naj se obrnejo
Simonu Kmetliku
v Ljubljani Kolodvarna ulica 31
Kotri, koliko dobro, po ceni in

Restavracija 'Internationla'

v Ljubljani, ob Resljevi cesti št. 22
v bližini južnega kolodvora se priporoča.
Točijo se pristna vina in izborna sveže
pivo.

Gorka in mrzla jedila.
Na razpolago je lep senčnat vrt in salon.
Kegljišče.

Postrežba točna. Cene zmerne.

Na obilen poset vabi **Marija Petrič**

21-14 restavraterka.

Močenje postelje

30-6

se jamčeno ozdravi takoj. Pojasnila brezplačno. Sprejeti je
starost in spol. Toplo zahvale. Zdravniško priporočeno.

Zavod „Sanitas“

Velburg P 348 (Bavarsko).

Kavarna

„Unione“ v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca
se priporoča.

Največja zaloga,

najboljše in najcenejše tvrdka za
naročevanje ozir. nakupovanje:

Čopčev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodah po 1/2, 1/4, 1/8
in 1 kg. 104-99

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in naj-
lepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvnega za
pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.

Brunolna za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno
l. 1892.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno
l. 1892.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Tvrdka Chalupnik & Predovič

Ljubljana, Stari trg 19

priporoča najboljše in najokusnejše šunke, pripravljene po praškem načinu, razno-
vrstno prekajeno in sveže svinjsko meso od mladih, domačih pitalih prašičev,
dalje raznovrstne klobase, hrenovke in safalade vsak dan 2krat sveže.

Pokitne pošiljke od 5 kg naprej po povzetju.

5-1

Za izborna blaga, točno postrežbo, solidne cene jamči in se priporoča zgornja tvrdka.

V založbi „**Rdečega Prapora**“ v Ljubljani
je ravnokar izšel

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbence
za navadno leto 1910.

Ta koledar izhaja že deseto leto. Vsebina mu je med drugim na-
slednja: Koledar. Tabela za železničarje. Množilna razpredelnica. Kolkovne lestvice.
Poštni tarif. Inozemske denarne vrednosti. Stara mera in nova. Koliko plačam
osebne dohodnine. Koliko plačam vojne takse. Nekaj dogodkov iz zgodovine.
Vzhod, ki se dviga. Alkohol in železničarji. Žena in socialistični tisk. Drobiž in
beleške za vsak dan v letu. — Razun te vsebine prinaša koledar sliko sodruga
Etblina Kristana.

Ta bogata vsebina priča, da je koledar vsega priporočila vreden za vsakogar.
Razpošiljati se prične takoj. Organizacije in posamezne naročnike kar naj-
uljudneje prosimo, da ga naroče čimprej, zakaj pošiljatev more biti le tedaj
točna, če se naročniki zglase pravočasno.

Cena v platno vezanemu izvodu je 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Zaupniki organizacij, ki naroče več izvodov, dobe
10 % popusta.

Pri naročilih na posamezne izvode se priporoča, da se pošilja denar naprej,
drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naročila in denar je poslati

Upravi „**Rdečega Prapora**“ v Ljubljani.